

Seminarium 11-12 maj. Clarion/Storsjöteatern

Onsdag 11 maj kl 13.00 – 16.30

Tvådagarskonferensen "Vatten och Klimat" inleds med fyra stycken workshoppar/kortseminarier, som löper i två parallella spår. Syftet är både att ge tid till fördjupning i några frågor, och att samla tankar och argument som kan berika diskussionerna vid seminariet dagen därpå.

Paus 14.30 – 15.00 för fika, mingel och ev förflyttning.

Pass 1, kl 13.00-14.30 (två parallella workshoppar)

Lokal: Clarion Hotel Grand, konferensdelen

(Se vidare skyltning på plats).

1. *Jämtlands vatten – en del av Östersjöns och Europas vatten.* De gröna näringarna och ansvaret för vattenressursen. **Sindre Langaas**, LRFs näringspolitiska vattenmiljö- och Östersjösamordnare. Projektledare för projektet Baltic Deal, ett flaggskeppsprojekt inom EUs Östersjöregionstrategi som syftar till att utveckla miljörådgivningen inom lantbruket runt Östersjön.

2. *Hållbart liv på lång sikt – i staden, på landet; för individer och institutioner.*

Krävs det en omställning efter oljetoppen? **Peter Wiborn**, Vuxenskolan, en av författarna till "Ställ om Sverige", handbok för omställningsgrupper samt "Samtal om Hållbarhet", ett handlingsinriktat dialogmaterial för omställning.

Pass 2, kl 15.00-16.30 (två parallella programpunkter)

Lokal för Carl-Göran Ekerwald: Storsjöteatern, stora salongen

Lokal för Johan Kuylenstierna: Clarion Hotel Grand, konferensdelen.

(Se vidare skyltning på plats).

3. *"En ständigt flödande inspirationskälla".*

Om vatten i konsten, i litteraturen, i människans själ.
Carl-Göran Ekerwald, författare och tänkare som är lika

medryckande förundrad idag, som när han inledde sin folkbildargärning i 40-talets skolsalar. Biljetter till denna föreläsning säljs även på plats, från kl 14.30.

4. *Globala trender – lokala genomslag. För ett ansvars-tagande näringsliv.*

Hållbarhet, miljö, socialt ansvar – nödvändigt på framtidens marknad? Adj prof **Johan Kuylenstierna**, Stockholm Environment Institute, visar på de globala trenderna och deras återverkningar. Vad innebär de för lokala underleverantörer och för företag med världen som marknad? Vad kan jämtländska företag göra för att ligga rätt i den globala konkurrensen?

Från kl 12.30 dessutom

I anslutning till workshopparna i Clarion Hotel Grand, under hela eftermiddagen, kommer studenter från programmet för Ekoteknik och Hållbar Utveckling att visa hur man via Indalsälvens Vattenvårdsförbunds hemsida kan studera läget vad gäller viktiga miljöindikatorer i Indalsälven och biflöden, idag och 18 år bakåt i tiden. Ansvarig: lektor **Anders Jonsson**.

Onsdag 11 maj kl 19.00

Erika Bjerström, utrikesreporter Svt:

Sverige, Europa och den globala byn – om klimatkrisen och andra utmaningar. Clarion Hotel Grand.

Ej förbeställda biljetter säljs på plats.

80 kr vuxna, pens o stud 50 kr.

Torsdag 12 maj kl 9.00 – 16.10

Lokal: Fredssalen, Storsjöteatern

(ingång från Stortorget, sedan till vänster nerför trappan)

Moderator: **Erika Bjerström**, utrikesreporter SVT

08.00 Registrering öppnar.

09.00 Välkomsthälsning, inledning.

09.10 *Rent Vatten – en ovärderlig självklarhet eller en billig lyx?* Johan Kuylenstierna, Chef för Stockholmskontoret, Stockholm Environment Institute. Adjungerad professor, Stockholms Universitet. Knyter samman det lokala med det globala. Vi är alla del i samma vattenvärld, men hur ser sambanden ut?

Öppet för frågor efter varje inlägg

09.55 Paus, fika. Intages uppe i teaterfoajén.

10.20 Jämtland – Sverige – Östafrika. Är det samma problem här som där?

Vad kan vi lära av en region där vattenproblematiken ofta ställs på sin spets?

– *Vad får en svensk gymnasieelev att starta ett eget biståndsprojekt?* **My Wentzel**, idag elev vid Birka folkhögskolas Afrikalinje. Nyss hemkommen från Kenya, där hon startat ett projekt för vattenrening i en liten by nära Victoriasjön, genom att förse 65 hushåll med varsin reningsanläggning.

– *“Water and energy in Tanzania”*. Climate change effects on energy production and fresh water availability. **Mwilumbwa Kibbassa**, student vid Internationella Mastersprogrammet, Ekoteknik och Hållbar utveckling i Östersund. (in english)

– *“Climate change impacts and water resource management issues in the Lake Victoria basin”*. Potential impacts; examples from Kagera, Nyando and Mara catchments.” **Kenge James Gunya**, Uganda, Knowledge Management Assistant, Global Water Partnership, GWP. (in english)

– *“Nätverk ger styrka”*. Swedish Water House samlar aktörer som på olika sätt jobbar med vatten och utvecklingsfrågor. För att tillsammans lyfta viktiga frågor, sprida kunskap, öka svensk internationell närvaro. **Ann-Mari Karlsson**, SWH.

11.30 *Jämtland 2060 – vattentäkt för Europa?* Om vår roll i den framtida vattenvärlden. Visionärt, från jämtländskt perspektiv. Vilka vattenresurser har vi? Hur nyttjar vi dem och hur ser miljösituationen ut? Hur ökar vi medvetenheten i en region och ett land med ett överflöd av sötvatten? Vilka anspråk kommer att ställas på resurserna i framtiden? **Ingemar Näslund**, Länsstyrelsens vattenenhet, Östersund.

12.00 Lunch. Utsökt “Jämtlandstallrik”. Teaterfoajén

13.00 **Jämtland, Sverige, världen och framtiden**

Korta inspel från föreläsare för olika aktörer/intressen.

– *Indalsälvens vattenkvalitet – en utmaning för hållbar regional utveckling.* **Anders Jonsson**, lektor vid Institutionen för Teknik och Hållbar Utveckling vid Mittuniversitetet i Östersund.

– *Vatten som resurs – möjligheter och hot i ett jämtländskt perspektiv.* **Erik Noaksson**, Jegreliusinstitutet för tillämpad Grön kemi är doktor i akvatisk miljötoxikologi och ger en bild av de möjligheter som den Jämtländska råvattenresursen utgör och vilka hot den samtidigt utsätts för.

– *God vattenstatus i ett förändrat klimat?* Om vattendirektivet och varför det berör oss alla. **Joakim Kruse** från Vattenmyndigheten talar om vattenförvaltning och framtida utmaningar.

– *När dricksvattnet blev en risk.* **Linda Eliasson** och **Erika Wall**, forskare vid RCR center (www.miun.se/rcr) presenterar en studie gjord vid utbrottet av Cryptosporidium i Östersund. Hur skapade människor förståelse för situationen, vilken roll spelade sociala relationer, hur påverkades deras vardagsliv?

– *Ny spelplan för kraftproduktionen?* Om dammsäkerheten i det klimat som vi enligt dagens vetenskap är inne i om 50-100 år. Hur påverkas vattenkraftsystemen? **Björn Norell** är hydrolog på Vattenregleringsföretagen, jobbar med planeringen av årsregleringen i älvarna.

– *Att gemensamt förvalta en stor sjö.* Kommunerna runt Storsjön ska göra en plan för framtida användning av den gemensamma vattenresursen. Vad innebär detta för Storsjön? Vilka komponenter planen innehålla? **Sven-Olof Gustafsson**, Östersunds kommun.

– *Göra affärer i ett föränderligt klimat.* **Hilda Runsten** är LRFs expert på klimatfrågor och projektleder ett antal klimatprojekt med syfte att visa på goda klimataffärer, ta fram ny kunskap och utveckla klimatrådgivningen.

14.50 Kaffe

15.15 *Panel samtal och slutsatser.* **Johan Kuylenstierna**, SEI-chef, Stockholm. **Linda Forss**, utvecklingsstrateg, Undersåker. **Anders Jonsson**, lektor, Mittuniversitetet, Östersund. **Karin Thomasson**, kommunalråd, Östersund, **Kurt Johnsson**, ICA-handlare och turismutvecklare, Svenstavik.

16.00 Avslutning – hur går vi vidare?

Kvällsarrangemang

19.00 **Las Divas ....på en glittrande våg.**

Glitter och glamour, höga toner och heta känslor. Tre strålande sopraner och en snitsig tvåkvinnoorkester tar sig an det mesta i musikkväg med både humor och humör. Skönsång, dramatik och mördande vackra melodier i en stjärnbestrodd förpackning. Specialkomponerad föreställning med vattentema blir en festlig final på tvådagarsseminariet. www.lasdivas.se.

Medverkande

Erika Bjerström är utrikesreporter på Svt. Hon har under många år bevakat Europas omvandling, bland annat som Svt:s utsända i Europa – från Bryssel – 2002-06. Hennes stora intresse för miljö- och utvecklingsfrågor gör hennes bevakning och rapportering särskilt intressant utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Hon har bland annat bevakat de globala klimatförhandlingarna. Hon har varit både reporter och redaktionschef på Dagens Nyheter samt programledare för bland annat Korrespondenterna och Agenda Europa i Svt.

Lars Bolin, gallerist och samhällsengagerad krönikör. Driver Lars Bolin Gallery sedan snart tio år. Har i botten bland annat en turismutbildning och ett stort intresse för konst, litteratur och inte minst fotboll. Initiativtagare till etableringen av Färgfabriken Norr i Östersund och under en period konsthallschef. Sitter med i arbetsgruppen för Sweden Creative. En av de tre producenterna bakom "Vatten & Klimat".

Carl-Göran Ekerwald är författare och tänkare med rötterna djupt i den jämtländska myllan – i Offerdal, Hoverberg och Svindalen – även om han numera bor i Lagga utanför Uppsala. Inledde sin folkbildarbana redan i 40-talets skolsalar och har länge varit en av landets populäraste föreläsare. Har skrivit ett 50-tal böcker, både romaner, noveller och essäer inom kulturhistoriska ämnen, bland annat biografier över historiska gestalter. Bland de senare böckerna finns "Lyssna med ögat – om konsten att se på bilder".

Ann-Mari Karlsson doktorand i Sociology vid Mittuniversitetet i Östersund. Medlem i forskningsprojektet "Collaboration in the North – a complex encounter between different cultures", där hennes fokus ligger på frivilliga räddningsaktioner.

Ann-Mari Karlsson, samhällsreprenör som utvecklar kunskap om ledarskap och levande, "glokala" ekonomi. Dramatiserar och kommunicerar för att skapa en gemenskap och hopp; arrangerar kunskapande

upplevelser. Bakgrund som miljöingenjör på Östersunds kommun, Lokal ekonomiutvecklare för LRF Jämtland/Åre kommun, verksamhetsledare i Fjällbete ekonomisk förening. En av de tre producenterna bakom "Vatten & Klimat".

Sven-Olof Gustafsson har ett förflutet som chef för Samhällsbyggnad i Östersunds kommun, och då ansvarig för miljöfrågor, plan- och byggfrågor, gatu- och parkfrågor samt lantmäteri. Sedan ett år tillbaka arbetar han inom kommunledningsförvaltningen i Östersund med tillväxtfrågor, särskilt infrastrukturfrågor men även kommunens strategiska miljöarbete.

Kenge James Gunya works with Global Water Partnership, GWP as Knowledge Management Assistant. Kenge is a graduate from the Department of Thematic Studies, Linköping University within the master's programme of Environmental Science (Water and Food Security). Before Linköping, Kenge worked with a local environmental NGO in Uganda on issues of water scarcity and Participatory Community Appraisal programmes.

Kurt Johnsson är framgångsrik ICA-handlare i tredje generationen i Svenstavik vid Storsjöns södra ända. Aktiv inom ortens företagarförening, initiativtagare till turistiska satsningar kring fenomenet Storsjödjuret.

Anders Jonsson är lektor och forskare vid avdelning Ekoteknik, Inst. för Teknik och Hållbar Utveckling vid Mittuniversitetet i Östersund. Doktorerade 1985 i analytisk kemi vid Stockholms Universitet. Vid sidan av det akademiska arbetet har Anders drivit ett miljölaboratorium (EM-LAB) i Strömsund i 25 år. Har bred erfarenhet av miljöfrågor kopplade till luft, vatten och mark. Programansvarig för det internationella mastersprogrammet i Ekoteknik och Hållbar Utveckling.

Ann-Mari Karlsson är statsvetare och arbetar vid Swedish Water House med att skapa mötesplatser mellan svenska och internationella aktörer inom vatten- och utvecklings-

frågor. Syftet är att genom dialogprocesser och samarbete mellan discipliner inom viktiga vattenfrågor stärka både svensk policy och svensk närvaro i internationella processer.

Mwilumbwa Kibbassa from Dar es Salaam, Tanzania, is taking her masters in Ecotechnology and Sustainable development at Mid Sweden University. Has a bachelors degree is in Environmental engineering at Tampere University of Applied Sciences in Finland (Graduated in 2010).

Joakim Kruse är biträdande vattenvårdsdirektör i Bottenhavets vattendistrikt. Han är jurist och har arbetat med miljö- och vattenrättsliga frågor sedan år 2000, både inom privat verksamhet och på statliga myndigheter. Sedan 2008 har han arbetat med vattenförvaltningsfrågor vid Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt.

Johan Kuylenstierna är chef för Stockholmskontoret av SEI, Stockholm Environment Institute, och är även adjungerad professor i internationella vattenresurser vid Stockholms universitet. Han var under flera år huvudansvarig för Stockholms internationella vattenvecka. Han har under många år arbetat som konsult med frågor om miljöledning, företags sociala ansvar (CSR), och frågor om företags kärnvärden. I sitt arbete i internationella organ som FNs världsmeteorologiska organisation i Genève och FN i New York har han främst fokuserat på vatten- och klimatfrågor från ett policy- och ledningsperspektiv.

Sindre Langaas är LRFs näringspolitiska vattenmiljö- och Östersjösamordnare. Han är även projektledare för projektet Baltic Deal, ett flaggskeppsprojekt inom EUs Östersjöregionstrategi som syftar till att utveckla miljöledning inom lantbruket runt Östersjön.

Hans Månsson är frilansjournalist och fotograf bosatt i Torvalla by, Östersund. Har som journalist länge bevakat frågor om hållbarhet, lokal och global utveckling. Initiativtagare till projektet Vattenvärld, som föddes efter en fotosession vid en liten fjällbäck våren 2010 och som nu mynnat ut i fotoutställning, bok och seminariet Vatten & Klimat. Huvudproducent av seminariet.

Erik Noaksson arbetar bland annat med att stödja miljödrivet företagande i Jämtlands län utifrån sin roll som verksamhetschef för Jegreliusinstitutet för tillämpad Grön kemi. Som doktor i akvatisk miljötoxikologi vill Erik ge en bild av de möjligheter som den Jämtländska råvattenresursen utgör och vilka hot den samtidigt utsätts för.

Björn Norell är hydrolog på vattenregleringsföretagen och jobbar med planeringen av årsregleringen av vattnet i älvarna. Specialområdet är hydrologiska beräkningsmodeller. Arbetar med frågor om dammsäkerhet i det klimat som vi enligt dagens vetenskap är inne i om 50-100 år. Som en del i detta ingår även frågan om hur driften av vattenkraftsystemen påverkas.

Hilda Runsten, klimatexpert på LRF, är kulturgeograf med bakgrund inom lantbruksfrågor, bland annat affärsutveckling av gröna företag. Leder ett antal klimatprojekt med syfte att visa på goda klimataffärer, ta fram ny kunskap och utveckla klimatrådgivningen. Tror på att ge kreativa företagare rätt förutsättningar för innovation och utveckling av hållbara lösningar. Engagemanget för hållbar utveckling startade hemma på gården i Alsen.

Karin Thomasson, politiker (MP). Kommunalråd i Östersunds kommun med ansvar för Klimat och miljö samt folkhälsa. Ledamot i styrelsen för Klimatkommunerna, en ideell förening för kommuner som ligger i täten när det gäller klimatarbetet. Framgångsprojekt i Östersund är Grön trafik, det s k klimat- och mobilitetscentret, som bland annat arbetar för att minska klimatpåverkan från våra resor och transporter. Green Highway är en sådan satsning, liksom biogasstationen i Göviken. .

Erika Wall, fil dr i sociologi, disputerade i april 2010 på avhandlingen "Riskförståelse: teoretiska och empiriska perspektiv". Kunskap om människors riskförståelse är av avgörande betydelse vad gäller att förstå vardagliga riskbeteenden. Forskar vidare kring vad som motiverar individen att förebygga och förbereda sig inför olika typer av risker och kriser och därmed fördjupa kunskaperna om individens förståelse av vardagsrisker.

My Wentzel kommer från Lindesberg och går på Birka folkhögskolas Afrikalinje. Tillsammans med ett par kamrater har hon i vinter levererat 65 hushållsbaserade vattenreningsverk till byn Manga Hill, några mil från Victoriasjön i Kenya. Planen är att i nästa steg förse byn med en borrard brunn.

Peter Wiborn är verksamhetsansvarig för område "Hållbar utveckling" inom Studieförbundet Vuxenskolan. Är bland annat en av författarna till "Ställ om Sverige", handbok för omställningsgrupper samt "Samtal om Hållbarhet", ett handlingsinriktat dialogmaterial för omställning. Har lång erfarenhet av miljöledning, vuxenutbildning och motivationsåtgärder.